

1-4/26/48-3 27.05.2026

TAPA VALLAVOLIKOGU MÄÄRUS

Tapa

Harjutusvälja häiringu hüvitise kasutamise ja hüvitise arvelt toetuse taotlemise kord

Määrus kehtestatakse kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lg 1 p 5 alusel, arvestades relvaseaduse § 85 lõigetes 6 ja 7 ja Vabariigi Valitsuse 20.10.2023 määruses nr 96 „Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljaga seoses kohaliku omavalitsuse üksusele makstava hüvitise ulatus, maksmise tingimused ja kord“ sätestatut.

§ 1. Üldsätted

(1) Käesolev kord reguleerib riigieelarvest Tapa vallale Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljadest (Tapa lähiharjutusala ja Kaitseväe keskpõlügen) tingitud häiringu hüvitamiseks eraldatud vahendite (edaspidi *hüvitis*) kasutamist.

(2) Hüvitise kasutamise eesmärk on leevendada ja kompenseerida Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljade kasutamisega kaasnevat olulist häiringut Tapa valla mõjupiirkonna elanikele, parandades nende elukeskkonda, toetades kohalike kogukondade tegevust, suurendades piirkonna turvalisust ja teenuste kättesaadavust ning säilitades piirkonna kultuuri- ja looduspärandit.

§ 2. Mõisted

(1) Hüvitis – Kaitseministeeriumi poolt Tapa vallale makstav hüvitis Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusvälja kasutamisega kaasneva olulise häiringu kompenseerimiseks.

(2) Mõjuala – käesoleva määruse §-s 3 nimetatud Tapa valla asulad või asulate osad, mille elanikke või taristut mõjutab vahetult Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljade kasutamine või millele ulatub harjutusväljade kasutamisega kaasnev oluline häiring.

(3) Investeering – valla põhivarasse tehtav kulutus, mis parandab avalikus kasutuses olevat taristut või elukeskkonda.

(4) Toetus – mittetulunduslikuks tegevuseks eraldatavad vahendid, mida saavad taotleda piirkonnas tegutsevad juriidilised ja füüsilised isikud.

§ 3. Mõjuala

Hüvitist kasutatakse tegevusteks ja investeeringuteks, mis on suunatud järgmistele Tapa valla asulate harjutusväljade mõjualades, mis on määratud käesoleva määruse lisas esitatud kaardil:

- 1) Tapa lähiharjutusala mõjuala: Moe, Piilu, Nao, Karkuse, Räsna, Jootme, Kuru küla ja Tapa linn;
- 2) Kaitseväge keskpõlügeni mõjuala: Tõõrakõrve, Läste, Rabasaare, Patika, Rägavere, Jäneda, Pruuna, Linnape, Läpi, Raudla küla, Lehtse alevik ja Tapa linn.

§ 4. Hüvitise kasutamise põhimõtted

- 1) Tapa valla eelarvesse laekunud hüvitis kasutatakse üldjuhul järgmiselt:
 - 1) kuni 90 protsenti hüvitisest mõjuala investeeringuteks ja elukeskkonna parendamiseks;
 - 2) vähemalt 10 protsenti hüvitisest mõjuala kogukondade projektitoetusteks.
- (2) Vallavolikogu võib vallaeelarve vastuvõtmisel või muutmisel käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud jaotust põhjendatud juhul muuta, lähtudes hüvitise suurusest, mõjupiirkonna investeerimisvajadustest, esitatud projektitaotlustest ning hüvitise kasutamise eesmärgipärasusest.
- (3) Kui projektitoetusteks kavandatud vahendeid ei kasutata taotlusvoorule tulemusena täielikult ära, võib kasutamata jäägi suunata mõjupiirkonna investeeringuteks või järgmise aasta projektitoetuste reservi.

§ 5. Hüvitise kasutamine investeeringuteks

- (1) Investeeringute objektid määratakse kindlaks Tapa valla teehoiukava, investeeringute kava ja iga-aastase eelarvega.
- (2) Eelistatud on investeeringud, mis leevendavad harjutusvälja mõjusid (näiteks teede tolmuva kate, kergteed) või parandavad piirkonna turvalisust (näiteks välisvalgustus) ja teenuste kättesaadavust.
- (3) Investeeringuobjektide valikul eelistatakse objekte, mis:
 - 1) leevendavad vahetult harjutusvälja kasutamisega kaasnevat mõju, sealhulgas liiklus-, müra-, tolmu-, turvalisus- või juurdepääsuprobleeme;
 - 2) on avalikus kasutuses või teenivad laiemat kogukondlikku huvi;
 - 3) parandavad mõjupiirkonna elanike teenuste kättesaadavust, turvalisust või elukeskkonda;
 - 4) on kooskõlas Tapa valla arengukava, eelarvestrateegia, teehoiukava või muu asjakohase arengudokumendiga.

§ 6. Hüvitise kasutamine toetusteks

- (1) Toetust saab taotleda tegevusteks, mis toimuvad §-s 3 nimetatud asulates või on suunatud nende elanikele.
- (2) Toetuse liigid ja valdkonnad on:
 - 1) kultuuri- ja spordiürituste korraldamine;
 - 2) kohaliku vaimse ja füüsilise pärandi säilitamine ja kogukondade arendamine;
 - 3) keskkonnakaitse, loodusharidus ja -turism;
 - 4) turvalisuse, kriisikindluse ja vabatahtliku päästevõimekuse tõstmine;
 - 5) kohaliku elukeskkonna parendamine.

§ 7. Toetuse taotlemine

- (1) Toetust võivad taotleda mõjualas tegutsevad mittetulunduslikud ühendused, sihtasutused, seltsingud ja füüsilised isikud, kui taotletav tegevus on avalikes huvides, mittetulunduslik või suunatud mõjupiirkonna elanikele harjutusväljaku mõju kompenseerimiseks.

- (2) Taotlusi saab esitada üks kord aastas vallavalitsuse poolt väljakuulutatud tähtajaks. Taotlusvooru tähtaeg, toetuste eelarve ja taotluste esitamise tingimused avalikustatakse valla veebilehel. Kui taotlusi kogutakse enne hüvitise täpse suuruse selgumist, tehakse toetuse eraldamise otsused pärast vallaeelarve või selle muudatuse vastuvõtmist ning hüvitise suuruse selgumist.
- (3) Taotleja peab põhjendama projekti seost mõjupiirkonna ja harjutusvälja mõjude leevendamisega.

§ 8. Taotluste kontrollimine, hindamine ja toetuse määramine

(1) Vallavalitsus kontrollib taotluste vastavust nõuetele 10 tööpäeva jooksul.

(2) Taotlusi hindab vallavalitsuse poolt moodustatud komisjon, kuhu kaasatakse mõjupiirkonna kogukondade esindajad. Komisjoni liige ei osale sellise taotluse hindamisel, mille esitajaks on temaga seotud isik või ühendus või mille rahuldamisest võib tal tekkida otsene või kaudne isiklik huvi. Huvide konflikti esinemisel teavitab komisjoni liige sellest komisjoni esimeest ning taandab end vastava taotluse hindamisest.

(3) Taotluste hindamisel lähtutakse järgmistest kriteeriumidest:

- 1) projekti seos harjutusvälja kasutamisega kaasneva häiringu leevendamise või mõjupiirkonna elanike elukeskkonna parandamisega;
- 2) projekti kasusaajate arv ja mõju mõjupiirkonna kogukonnale;
- 3) tegevuse toimumine mõjupiirkonnas või selle otsene suunatus mõjupiirkonna elanikele;
- 4) projekti teostatavus, ajakava ja eelarve põhjendatus;
- 5) taotleja omafinantseering, kaasrahastus või muu panus;
- 6) projekti jätkusuutlikkus ja avalik kasutatavus.

(4) Toetuse eraldamise otsustab vallavalitsus korraldusega.

§ 9. Hüvitisest makstud toetuse aruandlus ja järelevalve

(1) Toetuse saaja esitab vallavalitsusele tegevus- ja finantsaruande toetuse kasutamise kohta ühe kuu jooksul pärast projekti lõppemist, kuid hiljemalt toetuse eraldamise otsuses märgitud tähtpäevaks.

(2) Aruandes esitatakse ülevaade ellu viidud tegevustest, saavutatud tulemustest, toetuse kasutamisest ning lisatakse kuludokumendid või nende koopiad, kui toetuse eraldamise otsuses ei ole sätestatud teisiti.

(3) Vallavalitsusel on õigus nõuda toetus osaliselt või täielikult tagasi, kui:

- 1) toetust ei kasutatud sihtotstarbeliselt;
- 2) toetuse saaja esitas valeandmeid;
- 3) tegevust ei viidud ellu või viidi ellu olulises osas taotluses kirjeldatust erinevalt;
- 4) toetuse kasutamise kohta ei esitata nõuetekohast aruannet;
- 5) ilmneb muu toetuse eraldamise otsuses või käesolevas määruses sätestatud tingimuse oluline rikkumine.

(4) Enne toetuse tagasinõudmise otsustamist antakse toetuse saajale võimalus esitada selgitused ja puudused kõrvaldada, kui rikkumise laad seda võimaldab.

§ 10. Lõppsätted

Määrus jõustub kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

(allkirjastatud digitaalselt)

Maksim Butšenkov
vallavolikogu esimees

Lisa: Mõjuala kaart

Seletuskiri

Tapa vallavolikogu määruse eelnõu „Harjutusvälja häiringu hüvitise kasutamise ja hüvitise arvelt toetuse taotlemise kord“ juurde

1. Sissejuhatus ja eelnõu eesmärk

Eelnõu eesmärk on kehtestada selged reeglid ja läbipaistev kord riigieelarvest Tapa vallale laekuva harjutusvälja talumise hüvitise kasutamiseks.

Vabariigi Valitsus kehtestas 20.10.2023 määruse nr 96, millega sätestati kohalikele omavalitsustele makstava hüvitise tingimused. Kuna hüvitis on mõeldud harjutusväljast tingitud häiringu leevendamiseks, on vajalik valla tasandil määratleda, millistesse piirkondadesse ja millistel tingimustel hüvitise vahendid suunatakse. Eelnõu ühendab riiklikud suunised Tapa valla senise mittetulundusliku tegevuse toetamise praktikaga.

Sarnased korrad on kehtestatud Lääne-Harju, Rõuge ja Võru vallas.

Lääne-Harju Vallavolikogu 27.05.2025 määrus nr 10 „[Kaitseministeeriumi poolt Kaitseväe ja Kaitseliidu harjutusväljaga seoses makstava hüvitise kasutamise kord](#)“.

Rõuge Vallavolikogu 29.12.2025 määrus nr 2 „[Toetus Kaitseväe Nursipalu harjutusvälja mõjualas paiknevate kinnisasjade parendamiseks](#)“.

Võru Vallavolikogu 19.06.2024 määrus nr 53 „[Toetus Kaitseväe Nursipalu harjutusvälja mõjualas paiknevate kinnisasjade parendamiseks](#)“.

Kaitseministeerium on 14.04.2026 edastanud Tapa Vallavalitsusele seisukoha talumistasudest.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb 10 paragrahvist:

§ 1–2 sätestavad üldpõhimõtted ja terminid. Oluline on rõhutada, et tegemist on sihtotstarbelise häiringu hüvitamisega.

§ 3 (Mõjuala) määratleb asulad, mis saavad hüvitisest otsest kasu. Siia on koondatud nii Tapa lähiharjutusvälja (LHA) poolt mõjutatud külad (Näo, Karkuse, Piilu, Räsna, Jootme, Kuru) kui ka Kaitseväe keskpõlügeni mõjualasse jäävad asulad vastavalt Kaitseministeeriumi määrusele ning need külad, mis on mõjutatud keskpõlügenile liikuvast kaitseväe transpordist.

§ 4 (Hüvitise kasutamise põhimõtted) kehtestab proportsiooni: kuni 90% investeeringuteks ja elukeskkonna parendamiseks ja vähemalt 10% mõjuala kogukondade projekttoetusteks. See jaotus tagab, et hüvitis panustab nii suurtesse taristuprojektidesse (teed) kui ka kogukonna „pehmetesse“ tegevustesse. Lisatud reegel, et volikogu võib vallaeelarve vastuvõtmisel protsenti muuta, lähtudes hüvitise suurusest, mõjupiirkonna investeerimisvajadustest, esitatud projektitaotlustest hing hüvitise kasutamise eesmärgipärasustest. Samuti reegel, et kasutamata toetuste jääki võib kasutada investeeringuteks.

§ 5–6 täpsustavad investeeringute ja toetuste olemust. Toetuste puhul on fookus vabaühenduste tegevusel, mis on suunatud just mõjupiirkonna elanikele.

§ 7–9 kirjeldavad taotlemise, hindamise ja kontrolli protsessi. Hindamiskomisjoni on lisatud piirkonna kogukondade esindajad.

3. Eelnõu vastavus riigi ja valla õigusaktidele

Eelnõu on kooskõlas:

1. **Relvaseadusega**, mille § 85 lg 6 sätestab, et Kaitseministeerium võib maksta hüvitist KOVile, kelle territooriumil paikneb harjutusväli või kuhu ulatub selle kasutamisega kaasnev oluline häiring;
2. **Vabariigi Valitsuse 20.10.2023 määrusega nr 96 „Kaitseväge ja Kaitseliidu harjutusväljaga seoses kohaliku omavalitsuse üksusele makstava hüvitise ulatus, maksmise tingimused ja kord“** eriti selle §-ga 6, mis sätestab riikliku hüvitise eesmärgi ja kasutamistingimused (kohaliku elukeskkonna parandamine, kogukonna toetamine).

4. Mõjud

-Sotsiaalne mõju: Paraneb harjutusvälja vahetus läheduses elavate inimeste rahulolu ja elukeskkond. Kogukond saab otsustusõiguse osa vahendite üle, mis tugevdab kohalikku koostööd.

-Majanduslik mõju: Vald saab lisavahendeid taristu arendamiseks piirkondades, kuhu muidu eelarvevahendeid napiks. See aitab säilitada kinnisvara väärtust ja elanike arvu häiringupiirkondades.

-Administratiivne mõju: Vallavalitsuse töökoormus suureneb mõnevõrra uue toetusliigi menetlemise tõttu, kuid kuna protsess sarnaneb olemasolevatele toetusmeetmetele, on see hallatav.

5. Eelnõu rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse rakendamine ei too vallale kaasa täiendavaid kulusid vallaeelarve omatuludest. Kõik tegevused ja toetused kaetakse riigieelarvest laekuvast harjutusvälja hüvitisest. Hüvitise suurus sõltub riigi poolt kinnitatud summadest (arvestuslikult Tapa valla puhul oluline summa, mis põhineb harjutusvälja pindalal ja intensiivsusel).

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras (kolmandal päeval pärast avaldamist). Esimesed taotlusvoorud ja investeeringuotsused on planeeritud järgmise eelarveaasta alguseks.

4. Eelnõu menetlemine ja kooskõlastused

Volikogu sotsiaal- ja tervishoiukomisjoni liige Alar Teras esitas 20.04.2026 eelnõu.

Vallavalitsus menetles eelnõud 27.05.2026 istungil. [Tapa Vallavalitsuse 27.05.2026 istung](#) Jurist andis ülevaate ettepanekutest koos põhjendustega. Aruteluks oli istungil 4 lg 1 osas protsentuaalne jaotus (kas 90% investeeringuteks ja 10% kogukondale projektitoetusteks või 100% investeeringuteks), mille osas ei jõutud istungil kokkuleppele ning mõlemad ettepanekud edastati volikogule.

Volikogu [Ettevõtlus- ja majanduskomisjoni 10.06.2026](#) koosolekul eelnõus esitaja tutvustas eelnõud, kohal oli külalisesinejana Katrin Kull, kes esindas Patika ja Lehtse-Jäneda kanti. Komisjoni toetas eelnõus jaotusena 70% investeeringuteks ja 30% kogukondade projektitoetusteks.

Volikogu [Elarve- ja arengukomisjonis 11.06.2026](#) koosolekul menetleti eelnõud. Komisjoni liikme poolt tehti ettepanek, mida hääletati, menetleda eelnõu edasi algselt esitatud kujul, lisades juurde vallavalitsuse ettepanekud, mis on nähtavad nii juhtivale komisjonile kui ka teistele komisjonidele arutelu aluseks. Hääletustulemus: 4 poolt, 6 vastu (ettepanek ei leidnud toetust).

Komisjoni esimehe esitatud ettepanek, mida hääletati, oli eelnõusse sisse vallavalitsuse ettepanekud v.a § 5 lg 3 puudutav (Hääletustulemus: 6 poolt, 4 vastu (ettepanek leidis toetust).
§ 5 (3) Vallavalitsus kogub enne investeringuobjektide kavandamist ettepanekuid mõjupiirkonna kogukondadelt, külaseltsidelt ja elanikelt ning avalikustab esitatud ettepanekute kokkuvõtte valla veebilehel.

Volikogu [Eelarve- ja arengukomisjonis 17.09.2026](#) koosolekul tehti komisjoni liikme poolt ettepanek toetada eelnõus 30/70 jaotust. Hääletamise tulemusel ettepanek toetust ei leidnud (2 poolt, 5 vastu) ning jätkati vallavalitsuse ettepaneku alusel, mille kohaselt nähakse ette vähemalt 10% talumistasu kasutamine kogukondlike projektide toetamiseks. Komisjon otsustas võtta eelnõu edasisel menetlemisel aluseks vallavalitsuse ettepanekud ning teha vallavalitsusele ülesandeks ette valmistada vastavalt täiendatud tervikeelnõu volikogu menetluseks.

Volikogu kultuuri- ja hariduskomisjoni 12.10.2026 koosolekul tutvuti vallavalitsuse esitatud ettepanekuid sisaldava tervikeelnõuga.

Volikogu eelarve- ja arengukomisjoni 22.10.2026 koosolekul nõustuti vallavalitsuse esitatud ettepanekutega eelnõus ja edastati tervikeelnõu volikogu menetluse.

Määruse lisa

